

Притуляк Владислав Валерійович,
курсант 2 курсу факультету підготовки фахівців
для підрозділів стратегічних розслідувань
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ
науковий керівник: **Кіяниця Володимир Миколайович,**
викладач кафедри кримінального процесу
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ

ПРАВОВІ АСПЕКТИ, ЩО ЗАБЕЗПЕЧУЮТЬ ЄДНІСТЬ СУДОВОЇ СИСТЕМИ

Актуальність теми: Судова система України перебуває в стані динамічного та постійного процесу реформування. Адже важливою запорукою ефективної роботи суду є рівень законодавчої досконалості його будови. Одним із нових засобів реформування судової системи став законопроект № 1008 від 29.08.2019 року «Про внесення змін до деяких законів України щодо діяльності органів суддівського врядування». Його ініціатори пропонують ряд нововведень у судовій сфері. Так, їх першим елементом є скорочення кількості суддів Верховного Суду з двохсот до ста осіб, шляхом внесення відповідних змін у Закон України «Про судоустрій та статус суддів» [2].

Таке нововведення дасть можливість заощадити бюджетні кошти. Наступним елементом змін є переформатування будови та функцій Вищої кваліфікаційної комісії суддів. Відтепер за законопроектом вона мала б бути підпорядкованою та підзвітною Вищій раді правосуддя. Вища кваліфікаційна комісія суддів буде зобов'язана розробляти та подавати Вищій раді правосуддя для затвердження проект регламенту Вищої кваліфікаційної комісії суддів України, проекти порядку складення відбіркового іспиту та методики оцінювання його результатів, порядку складення кваліфікаційного іспиту та методики оцінювання кандидатів на посаду судді, положення про проведення конкурсу на зайняття вакантної посади судді, порядку та методології кваліфікаційного

оцінювання, порядку формування і ведення суддівського досьє. Як бачимо, законопроект ставить у залежність Вищу кваліфікаційну комісію суддів від Вищої ради правосуддя шляхом урізання виконуваних нею функцій. Разом з тим, значних змін за законопроектом має зазнати процедура дисциплінарного провадження.

Так, дисциплінарне провадження щодо судді можливо буде ініціювати не тільки через письмово оформлену скаргу, а й через просте повідомлення про вчинення суддею проступку від будь-якої особи. Проте на нашу думку, це нововведення має негативну природу, оскільки може спричинити шквал необґрунтованих, безпідставних анонімних повідомлень про порушення з боку суддів, які не даватимуть змоги ефективно працювати Дисциплінарній палаті Вищої ради правосуддя [3].

Ще одним новим елементом є створення Комісії з питань доброчесності та етики. Вона утворюється для контролю за діяльністю Вищої ради правосуддя та Вищої кваліфікаційної комісії суддів України. До складу створеної Комісії мають входити три члена Вищої ради правосуддя і три особи з числа міжнародних експертів. На нашу думку, не є логічним призначати у таку Комісію членів Вищої ради правосуддя, оскільки саме при ній і діє ця Комісія. В такому разі про результативний контроль за діяльністю ВРП мови йти не може. Кращим кроком для врегулювання цієї ситуації було б призначення лише осіб з числа міжнародних експертів. Тоді можна було б стверджувати про прозорість діяльності Комісії з питань доброчесності та етики. Також законопроект визначає функції Комісії з питань доброчесності та етики:

- 1) контроль за дотриманням членом Вищої ради правосуддя, Вищої кваліфікаційної комісії суддів України критеріїв доброчесності, етичних стандартів судді як складової професійної етики члена Вищої ради правосуддя, Вищої кваліфікаційної комісії суддів України та прозорістю у діяльності Вищої ради правосуддя та Вищої кваліфікаційної комісії суддів України;
- 2) внесення подання щодо звільнення члена Вищої ради правосуддя з посади;

3) внесення подання щодо звільнення члена Вищої кваліфікаційної комісії суддів України;

4) сприяння врахуванню членами Вищої ради правосуддя, Вищої кваліфікаційної комісії суддів України громадської думки під час виконання покладених на них завдань.

Окрім того, ще однією новелою для судової системи в даному законопроекті є усунення залежності розміру суддівської винагороди від факту проходження кваліфікаційного оцінювання. Таким чином, усунеться існуюча дискримінація в оплаті праці суддів. Отже, законопроект № 1008 пропонує такі новели у реформуванні судової системи:

1. Скорочення кількості суддів Верховного суду, зменшення їх посадових окладів.
2. Підпорядкованість та підзвітність Вищої кваліфікаційної комісії суддів Вищій раді правосуддя.
3. Зміни у процедурі дисциплінарного провадження щодо суддів.
4. Створення Комісії з питань доброчесності та етики.

Система принципів судової влади, як основа її функціонування в кожній державі, є однією із вельми досліджених складових доктрини у вітчизняній науці, особливо щодо «прикладних» наукових спеціальностей. Також можна відмітити наявність значної кількості наукових положень про систему принципів організації судової системи.

Водночас дотепер залишається кілька дискусійних питань, зокрема в теоретико-правовій площині. Так, досі у вітчизняній юридичній науці панує тенденція ототожнення деяких понять, зокрема «ознака», «принцип», «функція», що представлені як однорідні складові в пропонованих науковцями системах. Ще одна характерна особливість вітчизняних наукових підходів до розуміння системи принципів судової влади – певна підміна понять «судова влада» та її функції – «здійснення правосуддя». У результаті можна зустріти таке тлумачення як «поняття та класифікація принципів здійснення правосуддя», у якому частково висвітлено принципи судової влади. Характерною ознакою вітчизняних наукових

розуміння системи принципів судової влади є також їх виокремлення на основі норм чинного (на момент проведення дослідження) законодавства. У результаті в наукових підходах до питання принципів судової влади можна зустріти такі тлумачення як «визначальні для судової влади принципи на основі правової матерії», «принципи судової влади, закріплені у Конституції України» [1].

У зв'язку з цим для всебічного окреслення наявних підходів до структури принципів судової влади необхідно здійснити їх комплексний аналіз. Так, деякі результати дослідження наукових питань щодо структури та системи принципів судової влади висвітлено у роботі В. В. Городовенка, який виокремив кілька основних підходів щодо розуміння системи принципів судової влади. Науковець зазначив, що «прихильники першого вважають, що треба виокремити принципи безпосередньо судової влади і принципи її діяльності; другого – що варто диференціювати їх на 2 групи – принципи організації судової влади і її діяльності; третього – що поділ принципів судової влади є умовним» .

У свою чергу, інші правники, які також займаються вивченням принципів судової влади, відзначають специфіку їх класифікації у межах зазначених підходів. Наприклад, В. М. Коротун зауважив, що найпоширенішою є ситуація, коли в основу дослідження системи принципів судової влади покладено її функціональне призначення і об'єкт відображення. Як зазначив науковець, найвідоміший поділ, в основу якої покладено класифікаційну ознаку призначення – на організаційні та функціональні. [2]

Висновок: З огляду на необхідність підвищення довіри до судової влади з боку населення, потрібно вдосконалити процедуру призначення суддів, привести її до єдино збалансованої моделі, яка дасть можливість сформувати суддівський корпус на засадах рівності всіх перед законом і унеможливити двоєке тлумачення будь-якої зі складових етапів призначення суддів на посади. Тільки усвідомивши необхідність у прозорому і об'єктивному підході до формування суддівського корпусу, Україна може сподіватися на справедливий суд. А для цього потрібне чітке законодавче врегулювання процесу добору, призначення та звільнення суддів. Неоднозначність у розумінні, невідповідність і неузгодженість у правових

нормах, які регламентують порядок призначення суддів, дає підґрунтя до зловживань з боку посадових осіб, здійснення тиску на процес формування суддівського корпусу.

Бібліографічні посилання:

1. Конституція України, документ 254к/96-ВР.
URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80>.
(дата звернення: 12.02.2021);
2. Закон України «Про судоустрій і статус суддів» від 02.06.2016 № 1402-VIII.
Дана оновлення 03.11.2020. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1402-19#Text> (дата звернення: 12.02.2021).
3. Закон України «Про Вищу раду правосуддя» від 21.12.2016 № 1798-VIII. Дана оновлення 03.11.2020. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1402-19#Text> (дата звернення: 12.02.2021).

Пяничук Марія Сергіївна
курсант 3-го курсу
Дніпротперовський державний університет
внутрішніх справ
науковий керівник: **Черняк Наталія Петрівна**
доцент кафедри кримінального процесу
Дніпротперовський державний університет
внутрішніх справ, к.ю.н., доцент

**ПРОБЛЕМНІ АСПЕКТИ ВИЗНАЧЕННЯ СТАТУСУ ДІЗНАВАЧА У
КРИМІНАЛЬНОМУ ПРОЦЕСІ УКРАЇНИ**

Вивчення та належне правове регулювання діяльності органів досудового розслідування, є одним із важливих питань науки, законодавчої та правозастосовної діяльності, в особливості після прийняття 1 липня 2020 року чинного закону, що передбачає запровадження такого інституту, як кримінальні проступки. І враховуючи те, що вже сьогодні правоохоронні органи здійснюють кримінальне провадження щодо кримінальних проступків у формі дізнання,